

Sygn. akt IV CNP 28/19

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie ze skargi uczestnika postępowania
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia
Sądu Rejonowego w G.
z dnia 27 listopada 2014 r., sygn. akt [...],
w sprawie z wniosku A. J.
przy uczestnictwie Ł. J.
o ustalenie kontaktów z dzieckiem,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 czerwca 2020 r.,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 27 listopada 2014 r. Sąd Rejonowy w G., w sprawie z wniosku A. J. z udziałem Ł. J., ustalił kontakty Ł. J. z jego małoletnią córką M. J. w sposób bliżej opisany w sentencji, oddalił wniosek w pozostałej części oraz orzekł, że wnioskodawczyni i uczestnik postępowania ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem.

2. Uczestnik wniósł od postanowienia z 27 listopada 2014 r. skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wskazując na naruszenie art. 379 pkt 5 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Kwestionowane postanowienie jest orzeczeniem wydanym przez sąd pierwszej instancji. Art. 519² § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. dopuszcza wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia sądu pierwszej instancji "w wyjątkowych wypadkach".

W orzecznictwie Sąd Najwyższego zostało wyjaśnione, że wyjątkowe wypadki, o których mowa w art. 519² § 2 k.p.c., odnoszą się także do przyczyn nieskorzystania przez stronę z przysługujących jej środków zaskarżenia. Przyczyny te muszą mieć charakter wyjątkowy w znaczeniu obiektywnym, co oznacza, że chodzi o wyjątkowe okoliczności obiektywnie uniemożliwiające stronie wniesienie środka zaskarżenia, a nie o okoliczności subiektywne, wynikające z woli lub zaniedbań strony. Wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, strona musi zatem wykazać, że nieskorzystanie przez nią z przysługującego środka prawnego nastąpiło z wyjątkowych powodów, takich jak ciężka choroba, katastrofa, klęska żywiołowa czy wyjątkowe okoliczności leżące po stronie osób trzecich, które obiektywnie rzecz biorąc uniemożliwiły wniesienia środka zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06; z 29 listopada 2006 r. II CNP 85/06, niepubl.; z 7 lutego 2008 r., IV CNP 217/07, OSNC-ZD 2008/4/114). Nie jest wyjątkowym wypadkiem świadoma rezygnacja przez stronę z wniesienia środka odwoławczego albo nieskorzystanie z prawa do zaskarżenia orzeczenia z przyczyn zawinionych przez stronę (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 6 grudnia 2011 r., V CNP 26/11, niepubl.; z 13 lutego 2013 r., V CNP 40/12, niepubl.).

Wyjątkowy wypadek, o którym mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c., należy skonkretyzować i uprawdopodobnić. Innymi słowy ocenę, czy wystąpił wyjątkowy wypadek, o którym mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c., poprzedzić musi analiza okoliczności nieskorzystania przez stronę z przysługujących jej środków prawnych. Nie ulega bowiem wątpliwości, że od zaskarżonego postanowienia przysługiwała apelacja.

Przyczyny wskazane w skardze nie mieszczą się w przedstawionym wyżej rozumieniu wyjątkowych wypadków usprawiedliwiających nieskorzystanie przez uczestnika z przysługujących mu środków zaskarżenia. Nie mają one bowiem charakteru obiektywnego. Analiza akt sprawy [...], wbrew twierdzeniom skarżącego,

wskazuje, że był on zawiadamiany o terminach rozpraw, w tym terminie rozprawy z 20 listopada 2014 r., poprzedzającej wydanie zaskarżonego postanowienia (k. 116). Niewystarczające jest samo twierdzenie skarżącego, że awiza dotyczące przesylek sądowych nie były dostarczane do jego skrzynki pocztowej. Okoliczności wadliwości doręczeń mogły być przedmiotem rozważenia w ewentualnym postępowaniu o przywrócenie uczestnikowi terminu do złożenia wniosku o sporządzenie pisemnego uzasadnienia postanowienia, co otworzyłoby drogę do złożenia apelacji. Skarżący, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, nie zainicjował takich czynności.

Nie została spełniona również druga przesłanka przewidziana w art. 519² § 2 K.p.c. W wypadku powołania się na naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego konieczne jest podanie, że dana zasada istnieje i ma podstawowe znaczenie dla porządku prawnego oraz wykazanie, że doszło do naruszenia tej zasady w wyniku wydania orzeczenia. Zdaniem skarżącego do naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego doszło w sprawie przez pozbawienie go możliwości obrony swoich interesów tj. naruszenia art. 379 pkt 5 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych ustalony jest pogląd, że przewidziane w art. 379 pkt 5 k.p.c. pozbawienie strony możliwości obrony jej praw polega na tym, że strona na skutek wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej nie brała udziału w całym postępowaniu lub jego znacznej części, jeżeli skutki tych wadliwości nie mogły być usunięte na następnych rozprawach przed wydaniem wyroku w danej instancji. Ocena zaistnienia takiej sytuacji procesowej dokonywana być powinna w kontekście konkretnych okoliczności sprawy. Chodzi jednak tylko o wypadki rzeczywistego pozbawienia możliwości obrony, którego skutkiem było niedziałanie strony w postępowaniu (zob. wyrok Sąd Najwyższego z 1 marca 2017 r., IV CSK 350/16, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 590/17, niepubl.).

Do takich okoliczności nie doszło w sprawie, w której wydane zostało zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego z 27 listopada 2014 r. Skarżący uczestniczył w postępowaniu. Składał wyjaśnienia na rozprawie w dniu 25 lipca 2013 r. (k. 17), uczestniczył w rozprawach w dniach 7 listopada 2013 r. (k. 41) i 13 lutego 2014 r. (k. 80), 20 marca 2014 r. (k. 91), 10 kwietnia 2014 r.

(k. 96), na których zostały przeprowadzone dowody z zeznań świadków i miał pełną możliwość działania, składania wniosków procesowych, zadawania pytań. Sąd Rejonowy odraczał rozprawy na wniosek skarżącego: w dniach 20 czerwca (k. 13) i 12 grudnia 2013 r. (k. 57), z uwagi na kolizję terminów z innym postępowaniem sądowym, w dniu 29 sierpnia z uwagi na nieobecność pełnomocnika skarżącego (k. 28), w dniach 9 stycznia 2014 r. i 23 października 2014 r. z uwagi na chorobę pełnomocnika skarżącego (k. 71 i k. 112), w dniu 11 września 2014 r. z uwagi na chorobę skarżącego (k. 107). Jak już podawano wyżej, skarżący został poinformowany o terminie rozprawy 20 listopada 2014 r., poprzedzającej wydanie zaskarżonego postanowienia, a w aktach zalega dwukrotnie awizowana przesyłka z zawiadomieniem o tym terminie (k. 116). W związku z powyższym nie można uznać, że skarżący został pozbawiony możliwości obrony swych praw, a tym bardziej, że doszło do naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego.

4. Z tych względów, niedopuszczalna skarga o stwierdzenie jego niezgodności z prawem podlegała odrzuceniu stosownie do art. 424⁸ § 1 k.p.c.